Vastaus valtuustoaloitteeseen: Hankintapolitiikan paikallisuus

Elinvoimalautakunta 06.10.2026 § 37

Valmistelija/lisätiedot Kunnanjohtaja

Valtuutetut Anita Viljanmaa ja Paula Raivio ovat 11.5.2026 tehnyt valtuustoaloitteen, jossa todetaan, että hankintayksikön hankinnan suunnittelussa ja valmistelussa, ennen varsinaisen hankintamenettelyn käynnistämistä, otetaan huomioon, millaisella ratkaisulla hankintayksikön tarpeisiin voidaan parhaiten vastata.

On syytä käyttää niitä mahdollisuuksia, joilla hankintayksiköt voivat huomioida paikalliset yritykset ja luoda käytäntöjä, joiden myötä hankinnat valmistellaan ja toteutetaan alueen yritykset huomioon ottaen.

Asetetaan laatu- ja ympäristökriteerejä, jotka paikalliset yritykset voivat helpommin täyttää (esim, lyhyet kuljetusmatkat, tuoreus). Kilpailutetaan kokonaisuudet osissa, mikä mahdollistaa pienempien paikallisten yritysten osallistumisen. Järjestetään markkinavuoropuhelua paikallisten yrittäjien kanssa ennen tarjouspyynnön julkaisua.

Valmistelussa tehtyihin valintoihin pitäisi vaikuttaa se, millaisia tuotteita tai palveluita paikallisilla markkinoilla on tarjolla.

Valtuutetut esittävät, että Ruoveden kunnan hankinnoista vastaavat virkamiehet ja johtoryhmän jäsenet tutustuvat Ruovedellä toimiviin yrityksiin, jotta ymmärretään, mitä ne voivat tarjota.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kunnan hankinnoilla voi olla merkittävä vaikutus alueen yritystoiminnan edellytyksiin ja sitä kautta kunnan elinvoimaan. Tästä syystä on perusteltua, että hankintojen valmistelussa seurataan markkinoiden kehitystä, ylläpidetään vuoropuhelua yrityskentän kanssa sekä pyritään varmistamaan, että kilpailutukset ovat mahdollisuuksien mukaan erikokoisten yritysten saavutettavissa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kunnan hankinnoista vastaavat viranhaltijat ja johtoryhmän jäsenet tutustuvat Ruovedellä toimiviin yrityksiin, jotta kunnan hankinnoissa tunnistetaan paremmin paikallinen tarjonta ja yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutuksiin.

Ruoveden kunta pitää aloitteessa esiin nostettua tavoitetta tärkeänä. Kunnan hankintojen valmistelussa on jo nykyisellään toimintatapana, että hankinnoista vastaavat viranhaltijat seuraavat aktiivisesti paikallista yritystoimintaa, tapaavat yrityksiä osana normaalia elinkeinoyhteistyötä sekä selvittävät markkinoilla olevaa tarjontaa hankintojen suunnitteluvaiheessa. Näin varmistetaan, että hankintayksiköllä on mahdollisimman hyvä käsitys saatavilla olevista tuotteista, palveluista ja palveluntuottajista ennen kilpailutusten käynnistämistä.

Kunnan hankintatoimintaa ohjaavat hankintalaki, Ruoveden kunnan hankintaohje sekä julkisten hankintojen yleiset periaatteet, joiden mukaan

tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti, syrjimättömästi, avoimesti ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Hankintalainsäädäntö ei mahdollista tarjoajien suosimista sijainnin perusteella, eikä hankintoja voida kohdistaa yksinomaan paikallisille yrityksille. Julkisten hankintojen tavoitteena on turvata kaikkien yritysten yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin.

Paikallisuus voidaan kuitenkin huomioida hankintalain sallimissa puitteissa useilla tavoilla. Hankintoja voidaan esimerkiksi jakaa tarkoituksenmukaisiin osiin, käyttää sellaisia hankintakokonaisuuksia, joihin myös pienet ja keskisuuret yritykset voivat osallistua, sekä määritellä hankintojen laatu-, palvelu- ja toimitusvaatimukset todellisten palvelutarpeiden perusteella. Hankintalain tavoitteena on nimenomaisesti edistää myös pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

Hankintalainsäädäntö korostaa nykyisin aiempaa enemmän markkinakartoituksen merkitystä. Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen ja käydä markkinavuoropuhelua toimittajien kanssa hankinnan valmistelua varten. Tavoitteena on selvittää markkinoilla oleva tarjonta, kartoittaa erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä parantaa kilpailun toimivuutta. Markkinakartoituksen yhteydessä voidaan tavata myös paikallisia yrityksiä, kunhan kaikkia toimijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä menettely johda kilpailun vääristymiseen.

Vuonna 2026 voimaan tulleissa hankintalain muutoksissa markkinakartoituksen ja kilpailun vahvistamisen merkitys on edelleen korostunut. Lainsäädäntöön on tuotu uusia velvoitteita muun muassa hankintojen osiin jakamisen arvioinnista, markkinoiden selvittämisestä tietyissä tilanteissa sekä kilpailutusten toimivuuden parantamisesta. Muutosten tavoitteena on lisätä kilpailua ja parantaa erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

Lisäksi hankintalaissa on käytettävissä erilaisia neuvottelumenettelyjä silloin, kun hankinnan kohdetta ei voida riittävän tarkasti määritellä etukäteen tai kun hankinta muutoin edellyttää tarjoajien kanssa käytävää vuoropuhelua. Tällaiset menettelyt mahdollistavat markkinoiden osaamisen hyödyntämisen hankinnan valmistelussa ja voivat osaltaan madaltaa myös paikallisten yritysten osallistumiskynnystä tilanteissa, joissa hankinnan sisältöä täsmennetään yhteistyössä tarjoajien kanssa hankintalain mukaisissa puitteissa.

Ruoveden kunnassa hankinnoista vastaavat viranhaltijat tekevät jo nykyisellään aktiivista yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa, seuraavat alueen yrityskenttää ja selvittävät markkinatilannetta hankintojen valmistelussa. Kunta jatkaa markkinavuoropuhelun ja markkinakartoitusten hyödyntämistä hankintalain mukaisesti sekä pyrkii hankintojen suunnittelussa edistämään tasapuolisesti myös paikallisten ja muiden pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia.

Esitys aloitteen johdosta:

Elinvoimalautakunta toteaa, että aloitteessa esitetty tavoite toteutuu pääosin jo nykyisessä toiminnassa. Hankinnoista vastaavat viranhaltijat tutustuvat aktiivisesti paikalliseen yritystarjontaan ja hyödyntävät hankintalain mahdollistamia markkinakartoituksia sekä markkinavuoropuhelua hankintojen valmistelussa. Koska hankintalainsäädäntö ei mahdollista tarjoajien suosimista sijainnin perusteella, paikallisuus voidaan huomioida ainoastaan hankintalain sallimilla tavoilla kilpailua ja tasapuolisuutta edistäen.

Esittelijä Kunnanjohtaja Toni Leppänen

Päätösehdotus

Elinvoimalautakunta

1) merkitsee edellä esitetyn tiedoksi ja

2) esittää asian kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle ja että valtuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Elinvoimalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen keskustelun jälkeen.

Jakelu

Kunnanhallitus 26.10.2026 § 203

Esittelijä Kunnanjohtaja Toni Leppänen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. merkitä edellä esitetyn käsittelyn tiedoksi ja
2. esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto merkitsee asian tiedoksi ja katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi. :

Päätös

Kunnanhallitus päätti päätösehdotuksen mukaisesti.

Jakelu

Valtuusto 02.11.2026
42/12.03.00/2025

Esittelijä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto merkitsee asian tiedoksi ja katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Jakelu